

KATHOLIEK HOGER
INSTITUUT VOOR
OPVOEDKUNDE vzw

Dr. F. De Hovre

Sint-Jozefstraat 10, 9041 Oostakker

www.dhosgent.be

INFORMATIEBROCHURE

2016/2017

Ondernemingsnummer 472217675
Erkend door het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming – instellingsnummer 941

INHOUD

Woord vooraf	p. 3
---------------------------	------

Doelstelling	4
---------------------------	---

Docenten	4
-----------------------	---

Overzicht van de volledige cyclus	6
--	---

Inhoud van het cursusjaar 2016/2017

Thema 1: School en samenleving

Actuele opvoedings- en onderwijsanalyses.....	11
Historische pedagogiek	12
Wereldoriëntatie – domein techniek	13
Leren leren	14
Toegepaste psychologie/Gedragpsychologie	15
ICT	16
Schoolwetgeving	17
Schoolmanagement en kwaliteitszorg	18
Schoolbeleid	19

Thema 2: School en cultuur

Filosofie.....	21
Historische pedagogiek.....	22
Muzische vorming.....	23
Cultureel aanbod	25
Relationele vorming	26
Nederlands	27
Schoolwetgeving	29
Schoolmanagement en Kwaliteitszorg	30
Schoolbeleid	31

Lessenroosters van de modules voor 2016/2017	33
--	----

Praktische informatie

Start van het academiejaar	32
Lesplaats	32
Inschrijvingsgeld	32
lessenroosters	33
Raad van Bestuur & Bijkomende inlichtingen	35
Inschrijvingen	35
Liggingplan & Routebeschrijving	36
Inschrijvingsstrook	37

Woord vooraf

Het Katholiek Hoger Instituut voor Opvoedkunde Dr. Frans De Hovre (KHIVO) biedt al gedurende meer dan 90 jaar een belangrijke specifieke vervolmaking voor leraren uit het basisonderwijs. Voor sommigen is het een aanzet tot verdere stappen in hun beroepsloopbaan als beleidsondersteuner, directeur, nascholer, pedagogisch begeleider of onderwijsinspecteur. Voor anderen is het een unieke kans tot vorming en verdieping als leraar.

Met de DHOS-opleiding beoogt het KHIVO bij de cursisten hun beroepscompetenties in de basisschool te optimaliseren en hun persoonlijke talenten te ontwikkelen.

Het vormingsaanbod van de integrale drie jaren opleiding is uitgewerkt in zes halfjaarlijkse modules rondom specifieke thema's. Elke module bestaat uit leergebiedgerichte cursussen, fundamenteel vormende vakken en leerinhouden die te maken hebben met het beleid van een basisschool. Het modulethema geeft richting aan zijn inhoud: de vakinhoud van de diverse vakken wordt geselecteerd met het oog op het centrale thema.

Elke module besluit met een persoonlijk geïntegreerde evaluatie (PGE). Dit betekent dat de cursist in een werkstuk zijn/haar leerwinst verheldert en beschrijft hoe leerinhouden in de praktijk toegepast werden en op welke domeinen de professionele expertise hierbij toegevoegd is. Deze vorm van evalueren wordt toegelicht op pag. 32.

Het academiejaar 2016-2017 omvat de modules 'School en samenleving' en 'School en cultuur'. Op donderdagavond 27 oktober 2016 is er een Open Lezing, waarop we naast de cursisten ook oud-cursisten en externen van harte uitnodigen.

Op deze open lezing is Prof. Dr. Maarten Van Steenkiste onze gastspreker over: Motivatie van leerlingen: hoe leerlingen effectief motiveren in de klas.

Organisatorisch:

- De cursussen worden gegeven op zaterdagvoormiddagen van 8.45 uur tot 12.20 uur.
- Je kan in elke module starten en men kan voor elk vak afzonderlijk inschrijven.
- Per module verzamelt de cursist 15 studiepunten. Na 60 studiepunten geeft dit recht op het Getuigschrift Hogere Opvoedkundige Studiën. Na 90 studiepunten verwerft de cursist het Diploma Hogere Opvoedkundige Studiën. Het verzamelen van 60 of 90 studiepunten moet in maximaal zes jaar gebeuren.
- Het academiejaar 2016-2017 start op zaterdag 10 september 2016 en eindigt op zaterdag 20 mei 2017.
- Op woensdag 7 september 2016 is er om 15 uur in 'Campus De Toren' te Oostakker een infosessie voor alle nieuw ingeschrevenen en geïnteresseerden voor het academiejaar 2016-2017.

Tenslotte verwijzen we graag naar onze website www.dhosgent.be, waar alle informatie over de opleiding kan vinden.

Met vriendelijke groeten

Eric Van Laere
voorzitter

Hein Van Renterghem
rector

Doelstelling

Het Katholiek Hoger Instituut Voor Opvoedkunde Dr. F. De Hovre (KHIVO) organiseert voor leerkrachten uit het lager- en kleuteronderwijs, maar ook uit andere onderwijsniveaus een door het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming erkende opleiding.

In cursussen die op leergebieden uit het basisonderwijs gericht zijn, komt de didactiek sterk aan bod. Evenzeer wordt een fundamentele vorming beoogd door lessen in o.m. psychologie, historische pedagogiek en filosofie. Tenslotte is er ook sterke aandacht voor vorming op terreinen in verband met het beleid van een basisschool.

- **Visie en vorming**
Inzicht onderwijs en opvoeding en wat daarin leeft en evolueert.
- Professionele vervolmaking, **meesterschap**
Een handreiking om vernieuwing in te voeren in de klas en in de basisschool.
- Inzicht in het **beleid** van een basisschool.

De meerwaarde voor jezelf:

- Vorming en verdieping als leerkracht.
- Een degelijke voorbereiding voor wie een andere verantwoordelijke onderwijsfunctie ambieert: adviseur, inspecteur, nascholer, beleidsondersteuner, (intern) pedagogisch begeleider, zorgcoördinator, taakleraar, ICT-coördinator, mentor,...
- Een aanbeveling om directeur te worden.
- Meer welbevinden en een grotere betrokkenheid als lid van het schoolteam.

Weddesupplement

Wie in een wervingsambt fungeert (leraar KO, LO of SO, ICT-coördinator, Zorgcoördinator,...), verwerft na het behalen van het Getuigschrift Hogere Opvoedkundige Studiën een maandelijkse vergoeding van € 40,58 en € 54,10 na het behalen van het Diploma Hogere Opvoedkundige Studiën.

De docenten

De docenten zijn beroepsactief in het vakgebied waarover ze les geven. Ze staan borg voor een actuele kijk op de behandelde leerstof.

- **Walter Andries** was schooldirecteur, vervolgens medewerker aan de Vlaamse Onderwijsraad en werd daarna onderwijsinspecteur. Binnen de onderwijsinspectie volgde hij de onderwijswetgeving op de voet en niet in het minst de kansen die daarin aan scholen geboden worden om hun onderwijsproject te realiseren.
- **Karl Baert**, master in de Pedagogische Wetenschappen en master in het Onderwijsmanagement. Hij was nascholer en projectmedewerker VLOR. Nu is hij al meer dan tien jaar onderwijsinspecteur. Hij doceert aan dit instituut de cursus Toegepaste Gedragspsychologie en Ontwikkeling in verscheidenheid. Karl Baert publiceerde als (mede)auteur diverse werken over leer- ontwikkelings- en gedragsstoornissen bij kinderen en jongeren: *ADHD, Op één spoor? (3de herziene druk, Garant, 2008)*, *Waar is de grens? Omgaan met gedragsproblemen bij kinderen (Lannoo, 2009)*, *Mijn kind heeft NLD (volledig herziene druk, Lannoo, 2012)*. Hij schreef samen met Professor A. Desoete (UGent) het boek: *'Ik hoor er ook bij', Hoe omgaan met ontwikkelings- en gedragsstoornissen bij kinderen en jongeren? (Die Keure, 2012)*.

In 2015 schreef hij als coördinator en als auteur samen met Sofie Bamelis (onderwijskundige), Prof. Dr. Annemie Desoete en m.m.v. Prof. Dr. emeritus Lena Van Slycken (Universiteit Antwerpen) het boek '*625 onderwijsbegrippen.*' *Het onderwijsvademecum voor de basisschool (die Keure, 2015)*. De professoren Roger Standaert (emeritus), Geert De Vos (UGent) en Peter Van Petegem (Universiteit Antwerpen) schreven een voorwoord en/of een woord op de cover van dit boek.

- **Werner Bosman** was schooldirecteur en is thans pedagogisch begeleider basisonderwijs bij de Pedagogische Begeleidingsdienst regio Oost-Vlaanderen en bij de onderwijskoepel Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Hij begeleidt de scholen in de regio Aalst, Wetteren, Herzele. Zijn bijzondere aandacht gaat daarbij uit naar innovatie van onderwijs en schoolbeleid.
- **Kristien Coppens** was schooldirecteur en is thans pedagogisch begeleider basisonderwijs bij de Pedagogische Begeleidingsdienst Regio Oost-Vlaanderen. Zij begeleidt de scholen in de regio Sint-Niklaas, Stekene en Sint-Gillis-Waas. Haar bijzondere aandacht gaat daarbij naast innovatie van onderwijs en schoolbeleid uit naar relationele vorming en sociale vaardigheden. Zij volgde deze leerplanrealisatie van heel dichtbij.
- **Ward De Boe** is master in de psychologie en de pedagogische wetenschappen. Hij is opleidingshoofd en hoofdlector pedagogische wetenschappen aan Hogeschool Odisee, voor de opleiding Bachelor Lager Onderwijs. In zijn onderwijs ligt de nadruk op onderwijssystemen, fundamentele en historische pedagogiek, de band tussen onderwijs en maatschappij en gezinspedagogiek. Naast deze professionele activiteit is hij lid van het schoolbestuur van Vrije School Herdersem (Aalst), begaan met het pedagogisch en didactisch beleid van de school en voorzitter van Studio Globo, een NGO actief in de sector van de ontwikkelingseducatie.
- **Géry De Munter** is master in de vergelijkende godsdienstwetenschappen, was onderwijzer en is nu de ICT-coördinator van de scholengemeenschap "Septem" (Vrije basisscholen van Evergem, Ertvelde, Rieme, Belzele, Kluizen, Doornzele, Langerbrugge, Sleidinge) en in scholengemeenschap "De Wending" ICT-coördinator van de Vrije Lagere School van Waarschoot. Hij werkt als voordrachthouder regelmatig mee aan initiatieven van de pedagogische begeleiding in verband met de implementatie van ICT in het basisonderwijs.
- **Danny De Smet** was schooldirecteur en is momenteel coördinerende directeur van de scholengemeenschap Katholiek scholengemeenschap Rhode-Schelde (basisscholen van Wetteren en Oosterzele). Hij is tevens provinciaal voorzitter van COV Oost-Vlaanderen.
- **Kris De Ruyscher** was schooldirecteur en is nu pedagogisch adviseur bij het Katholiek Onderwijs Vlaanderen waar hij de pedagogische begeleiding voor muzische vorming coördineert. Hij is er de penvoerder voor het leerplan muzische vorming, schreef of werkte mee aan diverse bronnen- en praktijkboeken over muzische vorming. In 'School en visie' is hij een regelmatige medeauteur. Nu is hij vooral betrokken bij de nieuwe leerplannen: 'Zin in leren, zin in leven'.
- **Bart Masquillier** is pedagogisch adviseur bij het Katholiek Onderwijs Vlaanderen waar hij de pedagogische begeleiding voor Nederlands coördineert. Hij is er de penvoerder voor het leerplan Nederlands, schreef of werkte mee aan diverse bronnen- en praktijkboeken over Nederlands. In 'School+visie' is hij een regelmatige medeauteur. Verder coördineert hij de Interdiocesane Proeven (IDP) voor het leergebied Nederlands.

- **Koen Pierlet** studeerde af aan de lerarenopleiding te Tienen. Na 5 schooljaren in het gewone lager onderwijs ging hij aan de slag als leerkracht aan het Speciaal Lager Onderwijs Mariadal te Hoegaarden.
Daar werd hij na een tijdje ook ict-coördinator. Het techniekproject dat in de school was opgestart, werd één van de proeftuinen Techniek.
Hij was 6 jaar proeftuincoördinator van "Handen uit de mouwen". Hij was interne en externe techniekcoach tijdens de experimenteerfase van TOS21.
Als projectmedewerker van RVO-Society coachte hij 2 jaar leerkrachten voor het project "Dorp op School", een project rond ondernemen en techniek.
Sinds 1 september 2011 werkt hij als voltijds gedetacheerde leerkracht bij RVO-society. Als educatief medewerker basisonderwijs is hij verantwoordelijk voor het aanbod, vorming en nascholingen rond techniek, duurzame ontwikkeling en STEM in het basisonderwijs.
- **Bert Van Cauterem** is master in de pedagogische wetenschappen. Hij is directeur van SYNTRA Midden-Vlaanderen - Campus Sint-Niklaas. Hij is ook lid van het schoolbestuur van het katholiek onderwijs Zele. In die hoedanigheid en vanuit zijn achtergrond als pedagoog is hij zeer begaan met het opvoedingsproject en de missie van scholen.
- **Eric Van Laere** is master in de opleidings- en onderwijswetenschappen. Hij was pedagogische adviseur en coördineerde als hoofdbegeleider de pedagogische begeleiding basisonderwijs van het bisdom Gent. Hij behartigde eveneens de begeleiding van de scholengemeenschappen. Nu is hij onderwijsinspecteur.
- **Hein Van Renterghem** is master in de godsdienstwetenschappen. Hij was achtereenvolgens leraar, docent aan de Kaho Sint-Lieven, lerarenopleiding en inspecteur-adviseur r.k.-godsdienst. Nu is hij inspecteur-adviseur-coördinator voor r.k.-godsdienst voor het onderwijs in het bisdom Gent. Hij is lid van de raad van bestuur van het KHIVO en rector. In de DHOS-opleiding verzorgt hij bij elke module een introductiesessie bij het modulethema.

Overzicht van de volledige cyclus

Pijler 1: VISIE en VORMING
Je krijgt zicht in de fundamenteën van opvoedkunde, filosofie en sociologie zodat je je een visie kunt vormen op wat er leeft in onderwijs en opvoeding, hoe dit groeide en hoe dit kan evolueren.
Pijler 2: MEESTERSCHAP
Je kunt hedendaagse pedagogisch verantwoorde antwoorden geven in de eigen onderwijsomgeving. Je kan ook collega's meenemen in vernieuwingen en op die manier bijkomende dynamiek in de school brengen.
Pijler 3: LEIDERSCHAP en BELEID
Je leert nadenken over het nemen van pedagogische verantwoordelijkheid binnen je school en/of de scholengemeenschap en je ontwikkelt een visie op beleid voeren.

2014-2015

1ste module Samen school maken	Uren	2de module Omgaan met verscheidenheid	Uren
VISIE en VORMING	14		14
Historische pedagogiek	6	Historische pedagogiek	6
Filosofie	8	Filosofie	8
MEESTERSCHAP	32		32
Eigentijdse kleuterschool	10	Krachtige leeromgeving	8
Ouders als partners	8	Ontwikkeling in verscheidenheid	8
Leerkrachten en leerlingen als partners	10	Frans als tweede taal (BaO)	4
Open lezing	4	Bewegings-opvoeding (BaO)	8
		Open lezing	4
LEIDERSCHAP en BELEID	14		14
Integrale jeugdhulp	6	Het katholiek opvoedingsproject	4
Schoolmanagement & Kwaliteitszorg	4	Schoolmanagement & Kwaliteitszorg	6
Schoolwetgeving	4	Schoolwetgeving	4

2015 - 2016

3de module Identiteit in ontwikkeling	Uren	4de module Brede zorg	Uren
VISIE en VORMING	20		14
Historische pedagogiek	6	Historische pedagogiek	6
Filosofie	8	Filosofie	8
Fundamenten van het schooleigen opvoedingsconcept	6		
MEESTERSCHAP	20		20
Godsdienst (BaO)	8	Orthodidactiek	8
Wereldoriëntatie Optie: - Lager Onderwijs . - Kleuteronderwijs .	4 ----- 4 Of 4	Wiskunde (BaO)	8
Open lezing: "Onderwijs in ontwikkeling"	4	Open lezing	4
LEIDERSCHAP en BELEID	20		26
Innovatiestrategieën	8	Breed zorgbeleid	10
Pedagogisch beleid	8	Schoolmanagement & Kwaliteitszorg	4
Schoolwetgeving	4	Schoolwetgeving	4
		Financieel beleid	8

5de module School en samenleving	Lessuren/ contactmomenten	6de module School en cultuur	Lessuren/ contactmomenten
VISIE en VORMING	15	VISIE en VORMING	15
introductie MODULE-THEMA	2	Introductie MODULE-THEMA	2
Actuele opvoeding- en onderwijsanalyse	6	Filosofie	6
Historische pedagogiek	6	Historische pedagogiek	6
Reflectie- Begeleiding bij de PGE	1	Reflectie- Begeleiding bij de PGE	1
MEESTERSCHAP	30	MEESTERSCHAP	30
Wero:Techniek	6	Muzische opvoeding/vorming - algemene visie - praktijk (BaO)	10
Leren leren	6	Relationele vorming/sociale vaardigheden	6
Toegepaste psychologie: gedragspsychologie	8		
ICT	6	Nederlands - algemene visie - praktijk (BaO)	10
Open lezing (avond)	4	Open lezing/cultureel aanbod: museumbezoek Gent (za.namiddag)	4
LEIDERSCHAP en BELEID	15	LEIDERSCHAP en BELEID	15
Schoolwetgeving	4	Schoolwetgeving	4
Schoolmanagement & Kwaliteitszorg (maatschappelijke verwachting t.a.v. de school & externe kwaliteitscontrole)	5	Schoolmanagement & Kwaliteitszorg: schoolcultuur	5
Schoolbeleid	6	Schoolbeleid	6
Persoonlijk geïntegreerde evaluatie: reflectie en presentatie			
	60		60

2016 – 2017

Basiscompetenties (lerarenopleiding)	Generieke competenties (opleiding hogere opvoedkundige studie)
De leraar als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen	Krachtige leeromgeving leren ontwerpen
De leraar als opvoeder	Positief en stimulerend opvoedingsklimaat realiseren
De leraar als onderzoeker	(Zelf)kritische zin ten overstaan van de eigen werkervaring ontwikkelen
De leraar als lid van een schoolteam	(Zelf)kritische zin ten overstaan van de eigen schoolorganisatie ontwikkelen
De leraar als innovator (1)	Leiding leren geven: gangmaken voor innovaties in de eigen school
De leraar als innovator (2)	Eigen coachingsvaardigheden ervaren bij het introduceren en collegiaal gangmaken van onderwijsinnovaties
De leraar als inhoudelijk expert	Inzichten leren kennen over actuele onderwijsinnovaties
De leraar als lid van de onderwijsgemeenschap	Leren over het beleidsvoerend vermogen van de eigen school
De leraar als cultuurparticipant	De mogelijkheden die een museum binnen onderwijscontext biedt, leren kennen en ervaren.
De leraar als organisator	
De leraar als partner van de ouders of verzorgers	(zie module samen school maken)
De leraar als partner van externen	Inzicht verwerven in de verwachtingen die de overheid en andere onderwijsparticipanten aan scholen stellen en hoe de school met deze externen een partnerschap kan vinden en uitbouwen.

MODULE

SCHOOL EN SAMENLEVING

Begindatum: 10 september 2016

Einddatum: 17 december 2016

Lessenrooster: p. 33

VISIE EN VORMING

SCHOOL EN SAMENLEVING	
Actuele opvoedings- en onderwijsanalyses	
Docent: de heer Bert Van Cauteren	6 contacturen

Situering

De dynamiek van onze hedendaagse geglobaliseerde samenleving brengt met zich mee dat het onderwijs voortdurend met nieuwe maatschappelijke uitdagingen en verwachtingen geconfronteerd wordt. Alhoewel het onderwijs, een school, een klas,... een zekere autonomie heeft, kunnen ze niet geïsoleerd gezien worden van de maatschappelijke context waarin ze functioneren. In deze lessen analyseren we welke maatschappelijke trends er aan de gang zijn en in welke mate deze een impact hebben en kunnen hebben op actuele en toekomstige evoluties in het onderwijs.

Inhoud

- De wisselwerking tussen maatschappij en onderwijs, principiële opties vanuit het onderwijs (paradigmaverschuivingen)
- Voor het onderwijs relevante maatschappelijke verwachtingen en dilemma's van naderbij bekeken
- Integratie versus segregatie, verwachtingen van allochtonen ten aanzien van het onderwijs en opvoeding, bevindingen in het Nederlandse basisonderwijs
- Van 'weten en inzien' naar 'competenties en talenten' als gevolg van de economisering van het onderwijs: invulling, gevolgen

Doelstellingen

Kennen en inzien:

- Maatschappelijke ontwikkelingen die een impact kunnen/zullen hebben op het onderwijs verkennen.

Kunnen en doen:

- Kritisch en gefundeerd reflecteren over de relatie tussen school EN maatschappij. Deze reflectie situeert zich op de 3 aggregatieniveaus (macro, meso en micro), en is bovendien onderwijsniveau-overstijgend.

Didactische werkvormen

De cursus wordt onder de vorm van hoorcolleges gegeven, waarbij discussie en confrontatie van standpunten en ideeën de les rijker maakt

SCHOOL EN SAMENLEVING

Historische pedagogiek

Docent: de heer Ward De Boe

6 contacturen

Situering

Deze sessies belichten enkele iconen uit de geschiedenis van opvoeding en onderwijs. De keuze valt op figuren wiens werk een stimulerende bijdrage kan leveren om de thematiek 'school en samenleving' verder te verdiepen.

Inhoud

De Amerikaanse filosoof-pedagoog John Dewey denkt de relatie tussen onderwijs en samenleving in hoge mate pragmatisch. Wat op school wordt geleerd, dient maatschappelijk nuttig te zijn. Kort door de bocht: de doelstelling van onderwijs is dus niet zozeer het verwerven van een culturele basis, dan wel het stimuleren van inventief en creatief probleemoplossend gedrag dat in de liberale samenleving van de V.S. de belofte van persoonlijk en maatschappelijk succes in zich draagt: van krantenjongen tot persmagnaat; de realisatie van de 'American dream'. Killpatrick vertaalt deze ideeën naar een concrete onderwijsstrategie, m.n. het projectonderwijs.

Voor Freire en Illich hebben onderwijs en vorming vooral een emancipatorische functie. Onderwijs en vorming versterken de kracht van het individu en van de onderdrukte groep. In hun pleidooien ontmaskeren ze ook de klassieke school als een sterk geïnstitutionaliseerd gegeven dat tegendraads werkt aan de emancipatorische bedoeling van onderwijs en vorming. Door hen geïnspireerde alternatieven -waarin meer eigenaarschap voor de lerenden én meer bewustmaking van verknachtende structuren zijn vervat-, worden ook in onderwijs en vormingswerk geconcretiseerd, m.b. in het kader van alfabetisering en ontwikkelingseducatie.

We situeren het ideeëngoed van deze pedagogen in hun context en tonen aan welke principes aan de basis van hun onderwijsdenken liggen. We belichten de wijze waarop dit concreet gestalte heeft gekregen in de werking van onderwijs en vorming. De dimensie 'school en samenleving' wordt hierbij grondig belicht. We ronden af met een kritische analyse en een dialoog over de inspirerende kracht voor actueel onderwijs.

Doelstellingen

- Het pedagogisch denken van de pragmatisch-pedagogen uit de V.S. (John Dewey, William Killpatrick) en de Latijns-Amerikaanse bevrijdingstheologen/kritisch pedagogen (Paolo Freire, Ivan Illich) kunnen situeren in een culturele, maatschappelijke en historische context.
- Uitgangspunten van hun visie op opvoeden en onderwijzen kunnen onderscheiden.
- Kunnen duiden hoe deze visie in diverse educatieve settings wordt geconcretiseerd.
- Hun werk en hun ideeëngoed kritisch benaderen, maar ook kunnen aangeven op welke vlakken dit het modern Westers pedagogisch denken in vraag stelt.
- Het persoonlijk professioneel denken over 'school en samenleving' verrijken a.d.h.v. een confrontatie met het werk van Dewey, Killpatrick, Freire en Illich.

Didactische werkvormen

De leerinhoud wordt verklarend gepresenteerd en met beeldmateriaal geïllustreerd. Er zijn aanzetten tot kritische reflectie voorzien. Dialoogoefeningen laten toe de inspirerende kracht van deze onderwijsideeën te bespreken.

MEESTERSCHAP

SCHOOL EN SAMENLEVING

Wereldoriëntatie – domein techniek (in het kleuter en in het lager onderwijs)

Docent: de heer Koen Pierlet

6 (2x3) contacturen

Situering

Van 'Techniek' naar 'STEM'. Terwijl nog vele scholen hun eerste stappen zetten in een 'techniektraject', is de volgende uitdaging al daar: STEM (Science, Technology, engineering and Mathematics).

Is dit een hype? Of moeten we weldra allemaal aan STEM doen in onze klas?

Als je al met 'Techniek' bezig bent in je klas, is het slechts een kleine stap naar 'STEM'. Met de juiste opdracht of de juiste onderzoeksvraag integreer je natuurwetenschappen, onderzoekend leren, ontwerpen en realiseren én wiskunde. Van een eenvoudige techniekactiviteit maak je zo een goede STEM-activiteit.

Inhoud

Welke basisingrediënten heb ik als leerkracht 'in het achterhoofd' om te kijken naar mijn eigen activiteiten en deze technischer te maken?

Na **visie** en achtergrond gaan we samen op verkenning op de website www.technotheek.be en het bijhorende lessengedeelte waar reeds heel wat materiaal uitgewerkt is.

We gaan aan de hand van de kijkwijzer op zoek naar een **goede technologische activiteit**. Je leert kijken door een 'technologische bril' om je eigen thema's en activiteiten technischer te maken.

Nadien bekijken we hoe dit uitgroeit tot een jaarplanning voor je klas en uiteindelijk een leerlijn en een uitgebouwde technotheek voor de hele school.

Tot slot krijg je nog **praktische tips** mee om op school concreet te werken aan 'technische geletterdheid voor iedereen' en 'STEM'.

Doelstellingen

Kennen en inzien:

- Kennis maken met de basisingrediënten voor het techniekonderwijs: de 'dimensies van techniek leren', het 'technisch proces' en de 'strategische techniekvragen'.
- Kennis maken met de matrix voor technische geletterdheid (dimensies van techniek leren, kerncomponenten) uit het TOS21-kader
- Toelichting van de visie op het techniekonderwijs: 'technische geletterdheid' in de klaspraktijk. Aanreiken van een kijkwijzer om techniekactiviteiten te screenen.
- Inzien hoe je van een 'techniekactiviteit' in je klas een goede 'STEM-activiteit' maakt.
- Kennis maken met enkele uitgewerkte techniekkoffers en deze bekijken vanuit het 'kader'

Kunnen en doen: Hoe begin ik eraan in mijn klas? Mijn school?

- Een jaarplan techniek uitbouwen voor je klas.
- Collegiaal een leerlijn techniek uittekenen voor de hele school.
- Een krachtige leeromgeving ontwerpen, waarin wetenschappen en techniek een centrale plaats innemen en geïntegreerd aan bod komen in STEM.

SCHOOL EN SAMENLEVING

Leren leren

Docent: de heer Werner Bosman	6 (2x3) ontacturen
--------------------------------------	--------------------

Situering

In de basisschool wordt de basis gelegd voor het proces van levenslang leren. Leerlingen dienen gestimuleerd te worden om goede 'leerders' te worden. Hierbij staan het zelfstandig kennis en vaardigheden verwerven en het oplossen van problemen centraal. De leergebiedoverschrijdende eindtermen 'leren leren' zijn rond deze centrale aspecten gebouwd. Ze zijn los van enige concrete context geformuleerd waardoor ze de kans laten om ze in verschillende leergebieden en uiteenlopende situaties toe te passen. In deze cursus is het de bedoeling om zicht te krijgen op de eindtermen 'leren leren' en hun geïntegreerde concretisering in de leerplannen wiskunde, Nederlands en wereldoriëntatie.

Inhoud

- Wat verstaan we onder 'leren leren'?
- Waarom 'leren leren' in de basisschool?
- De domeinoverschrijdende eindtermen 'leren leren'
- Samenvattingen van de eindtermen 'leren leren'
- 'Leren leren' geïntegreerd in alle leergebieden.
- Een planningsdocument op klas- en schoolniveau rond 'leren leren'
- Een scenario om 'leren leren' op school te implementeren.

Doelstellingen

Kennen en inzien

- Op een actieve manier de verschillende eindtermen 'leren leren' leren kennen en de visie hierbij.
- Kennismaken met een planningsdocument rond 'leren leren' op klas- en schoolniveau.

Kunnen en doen

- De eindtermen 'leren leren' concretiseren vanuit de eigen klas- of schoolpraktijk.
- De verschillende eindtermen 'leren leren' ontdekken in de leerplannen wiskunde, Nederlands en wereldoriëntatie.
- Het planningsdocument 'leren leren' naar de eigen klaspraktijk vervolledigen geïnspireerd door de verschillende leerplannen.
- (Collegiaal) en op basis van klaseigen raamplannen een raamplan voor leren leren voor de school opmaken
- GEBRUIKEN VAN het aangeboden scenario om 'leren leren' op school te introduceren en te implementeren.

Didactische werkvormen

De leerstof wordt actief en interactief gebracht met werkvormen waarbij de actieve inbreng van de cursisten wordt gevraagd. De werkmaterialen worden tijdens de cursus en de presentatie na de cursus te beschikking gesteld. Tijdens de cursus worden de leerplannen wiskunde, Nederlands en wereldoriëntatie actief gebruikt.

Situering

Onze samenleving wordt geconfronteerd met een toenemend aantal kinderen met ernstige gedragsproblemen. Het is als leerkracht niet altijd even gemakkelijk om passend te reageren bij conflictsituaties. Met deze module willen we je helpen. We laten je stap voor stap zien wat gedragsstoornissen precies zijn, hoe een diagnose gesteld wordt en hoe je de gedragsstoornissen het beste kunt aanpakken.

Inhoud

- Verduidelijking van wat gedragsstoornissen zijn (algemeen).
- Specifieke omschrijving (wat is het? kenmerken, subtypes ...) van volgende externaliserende gedragsstoornissen: CD (conduct Disorder), ODD (Oppositional Defiant Disorder) en ADHD (Attention and Hyperactivity Disorder) en van één internaliserende gedragsstoornis: angststoornissen.
- Bespreking van de oorzaken en de prevalentie van gedragsstoornissen.
- Hoe wordt de diagnose gesteld bij vermoedelijke gedragsstoornissen?
- Concrete tips voor de dagdagelijkse klaspraktijk.
- Aan de hand van vele casussen op zoek gaan naar mogelijke oplossingen.

▪ Doelstellingen***Kennen en inzien:***

- De meest voorkomende gedragsstoornissen omschrijven, eventueel aan de hand van voorbeelden uit de dagdagelijkse klaspraktijk.
- De comorbiditeit (het tegelijkertijd hebben van twee of meer stoornissen) van gedragsstoornissen ontdekken aan de hand van casussen.
- Aan de hand van beeldmateriaal gedragsstoornissen ontdekken.
- Werken met diagnoses die gesteld zijn over kinderen met gedragsstoornissen.

Kunnen en doen:

- Een aanpak ontwikkelen die vertrekt vanuit de positieve kanten van de leerling met gedragsstoornissen. Reflecteren over de effectiviteit van deze aanpak.
- De meest gebruikte observatie- en vragenlijsten hanteren en ontleden.
- Werkvormen kunnen hanteren in de klas en op school die leerlingen ondersteunen bij het omgaan met conflictvolle situaties. Reflecteren over de effectiviteit van deze werkvormen.

Didactische werkvormen

De lesstructuur, belangrijke concepten en gegevens worden door middel van een ppt-presentatie geprojecteerd. Cursisten ontvangen deze slides bij iedere les. Het concept gedragsstoornis wordt geïllustreerd met beeldmateriaal. Aan de hand van vele casussen gaan de cursisten op zoek naar mogelijke oplossingen.

Als didactische werkvormen hanteren ¹we het onderwijsleergesprek, spelvormen zoals poppenkastspel om conflictueuze situaties te duiden en op te lossen, discussie, werken in kleine groepjes, coöperatieve werkvormen en zelfstandig werk.

Situering

Informatie- en communicatietechnologieën behoren tot en veranderen onze cultuur. In deze cursus onderzoeken we vanuit de eindtermen ICT de noodzakelijke aanpassingen in leerprocessen en in stijlen en rollen van leraars en leerlingen. Concreet verkennen we vanuit nieuwe mogelijkheden de integratie van ICT in het didactische gebeuren in het basisonderwijs. Mediawijsheid en -kennis zijn hierbij niet enkel sleutelbegrippen, maar ook hefboomen in de opvoeding.

Inhoud

▪ **Cloud computing.**

Met kennis van zaken en bewuste afwegingen hedendaagse technologie inschakelen in brede zin.

▪ **Beheersingsniveaus in de ICT-planning.**

Concrete toepassing van cloud computing in het zichtbaar maken van competentiegroepen, hoofdcompetenties en doelen.

▪ **Evaluatie van en met ICT.**

Operationaliseerbare doelen uit de ICT-planning afstemmen via een zorgvuldige keuze van concrete werkvormen en activiteiten.

Doelstellingen

Kennen en inzien:

- inzicht verwerven in processen van ICT-planning op school

Kunnen en doen:

- Cloudomgeving(en) verkennen en grondig leren gebruiken om daarin o.a. de ICT-planning een centrale plaats te geven.
- (Collegiaal) een fictieve ICT-planning als aanbod in de schoolloopbaan van leerlingen uitwerken, analyseren en bijsturen.
- Concrete activiteiten en werkvormen gebruiken/voorstellen om de fictieve ICT-planning gestalte te geven.
- Professionele bereidheid tot verruimen van de eigen ICT-competenties.

Didactische werkvormen

interactieve samenwerkingsvormen
overleg en reflectie
praktijkoefeningen

LEIDERSCHAP EN BELEID

SCHOOL EN SAMENLEVING	
Schoolwetgeving	
Docent: de heer Walter Andries	4 contacturen

Situering

De Vlaamse Gemeenschap subsidieert het kleuter- en het lager onderwijs. Niettegenstaande de Vlaamse scholen een grote autonomie hebben, dienen zij zich wel te conformeren aan de regelgeving van de subsidiërende overheid. Die regelgeving bestaat uit een uitgebreid aantal teksten die onderwerp zijn van interpretatie en studie binnen deze cursus.

Inhoud en uitgangspunten

- Aansluitend bij de KHIVO-modules wordt op thematische wijze verder ingegaan op concrete elementen uit de regelgeving.
- Er worden voortdurend raakpunten gezocht met de eigen, concrete onderwijspraktijk van de cursisten.
- In deze module gaan we na hoe school en samenleving met elkaar correleren en hoe de subsidiërende overheid haar regelgeving daarop instelt. Tal van wettelijke termen en begrippen zijn aan de orde: leerplicht, taalregeling, ontwikkelingsdoelen en eindtermen, leerplannen, handelingsplanning, huisonderwijs, onderwijs aan huis, studiefinanciering, onthaalonderwijs, kwaliteitsdecreet, schoolinfrastructuur, sociale voordelen, ...

Doelstellingen

Kennen en inzien:

- Een beter inzicht krijgen in de hiërarchie van de regelgeving: wetten, decreten, besluiten en omzendbrieven.

Kunnen en doen:

- Kritisch kunnen omgaan met het spanningsveld dat soms aanwezig is tussen de initiatieven van de subsidiërende overheid en de autonomie van de school/het schoolbestuur/de scholengemeenschap.
- Op elektronische wijze vlot en gericht leren werken met de databank van de Vlaamse onderwijswetgeving, informatie en relevante documenten uit de regelgeving adequaat kunnen opzoeken en hanteren, naar aanleiding van gestelde probleemstellingen/situaties.
- Relaties kunnen leggen tussen verschillende teksten uit de regelgeving, waarbij evenwel bepaalde aspecten op elkaar kunnen betrokken zijn.

Didactische werkvormen

- De leerstof kan interactief worden aangeboden met visuele ondersteuning van een powerpointpresentatie. De leerstofelementen staan vermeld in de cursus en/of handouts kunnen ter beschikking worden gesteld.
- In kleine groepen leren de cursisten op elektronische wijze werken met edulex en wetwijs, de databank van de Vlaamse onderwijswetgeving. Er worden probleemstellingen en situaties aangeboden, die door de cursisten worden opgezocht en uitgewerkt. Naderhand kan gezamenlijk gereflecteerd worden over de gevonden oplossingen.

SCHOOL EN SAMENLEVING

Schoolmanagement & Kwaliteitszorg

Docent: de heer Eric Van Laere	5 contacturen
---------------------------------------	---------------

Situering

Ouders zoeken (terecht) het beste onderwijs voor hun kinderen. Ze rekenen daarvoor op een professionele aanpak in de school van hun keuze.

Vlaanderen investeert jaarlijks ongeveer 40% van de totale begroting in onderwijs. Logisch dus dat het beleid kwaliteitsvol onderwijs verwacht. Het 'Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs' (8 mei 2009) start met een heldere stellingname: 'Elke onderwijsinstelling is... ervoor verantwoordelijk kwaliteitsonderwijs te verstrekken en het geboden onderwijs kwaliteitsvol te ondersteunen.' Dit kan o.a. door te beschikken over voldoende beleidsvoerend vermogen.

Een grote verantwoordelijkheid voor de school. Ze wil tegemoet komen aan al die verwachtingen, maar daarnaast wil ze ook haar eigen project realiseren. Ze wil meegaan in vernieuwing, maar ook het waardevolle dat er al is, behouden. Ze wil goede resultaten neerzetten, zonder het welbevinden van kinderen én leerkrachten uit het oog te verliezen.

Een zo omvattende opdracht mag niet afhangen van het toeval of van het charisma van één persoon. Dit vraagt een goed overwogen strategie, die doelgericht kwaliteit nastreeft.

Een proces van plannen, gerichte acties ondernemen, tijdig evalueren en bijsturen.

Inhoud

- Ontwikkelingsdoelen en eindtermen in relatie tot de leerplannen
- Schooldoorlichting door de onderwijsinspectie
- Outputmeting in functie van kwaliteitszorg

Doelstellingen

Kennen en inzien:

- Inzicht verwerven in de verwachtingen die de overheid en andere onderwijsparticipanten aan scholen stellen.
- Zicht krijgen op de vernieuwde aanpak van schooldoorlichtingen, als externe controle.
- Inzien hoe een team zelf onderwijskwaliteit kan evalueren en opvolgen.

Kunnen en doen:

- Output- en andere data verzamelen en gericht analyseren met het oog op eigen kwaliteitszorg.

Didactische werkvormen

De leerstof wordt interactief aangeboden met visuele ondersteuning van een powerpointpresentatie. Hand-outs worden ter beschikking gesteld. Bijkomende informatiebronnen worden aangereikt voor verdere verdieping.

SCHOOL EN SAMENLEVING

Schoolbeleid

Docent: de heer Danny De Smet

6 contacturen

Situering

De (pedagogische)opdracht van de school en de verantwoordelijkheden van de directeur staan in sterk verband met maatschappelijke verwachtingen.

Inhoud

- Leiding geven en maatschappelijke verwachtingen: omgaan met vernieuwingen vanuit een sterk beleidsvoerend vermogen.
- De specifieke rol van de schoolleider binnen het schoolbeleid: strategieën die het verschil maken!
- Participatie- en overlegorganen
- De verschillende onderwijsparticipanten onder de loep genomen: onderwijskoepels, vakbonden, VLOR, ouderkoepels, ...

Doelstellingen

Kennen en inzien:

- Kennismaken met werkwijzen en instrumenten die het schoolbeleid kunnen ondersteunen.
- Beschikken over een theoretische achtergrond om aandachtspunten binnen het schoolbeleid te onderkennen en te kaderen.
- Inzicht verwerven in de werking en bevoegdheden van de participatie- en overlegorganen op school.
- Inzicht verwerven in de werking en bevoegdheden van verschillende onderwijsparticipanten.

Kunnen en doen:

- Werkwijzen en instrumenten die het schoolbeleid ondersteunen, hanteren.
- Een aanpak voor specifieke vernieuwingen kunnen uitwerken.
- Parallellen ontdekken tussen de aanpak op klasniveau en het schoolbeleid.

Didactische werkvormen

De leerstof wordt interactief aangeboden met visuele ondersteuning van een powerpointpresentatie. Hand-outs worden ter beschikking gesteld. Bijkomende informatiebronnen worden aangereikt voor verdere verdieping.

MODULE

SCHOOL EN CULTUUR

Begindatum: 14 januari 2017

Einddatum: 20 mei 2017

Lessenrooster: p. 34

VISIE EN VORMING

SCHOOL EN CULTUUR

Filosofie

Docent: XX

6 contacturen

Situering

Filosofie is denken over de werkelijkheid. Zij tracht vanuit de verwondering over al wat is te peilen naar de waarheid van het zijn.

Uitgangspunten:

In deze module zullen we verduidelijken dat onze hedendaagse West-Europese cultuur in een crisis verkeert omdat zij iets wezenlijks in de mens in de verdrinking brengt. We leven in een **cultuur van de verstrooiing in de uitwendigheid** waarbij we vergeten dat wij bestaan vanuit een eenheid die vooral in onze eigen inwendigheid te vinden is.

Onze cultuur is er ook een van de **onmiddellijkheid, het moeiteloze en het subjectieve**.

Het onderwijs dient jonge mensen vooral op te voeden tot mensen die in het leven staan vanuit **een innerlijke weerbaarheid** die totaal iets anders is dan de ongebreidelde vrijheid om te doen wat men maar wenst of het steeds verkrijgen van zijn eigen zin door luid genoeg te staan roepen.

We leven in **een gezagsarme cultuur**. We zullen betogen dat de weg naar het innerlijke van de mens onmogelijk zonder gezag kan afgelegd worden

Doelstellingen

Kennen en inzien:

- Zicht krijgen in welke mate, alsook op welke wijze gezag gewenst is in het onderwijs. Een goed begrepen vorm van gezag laat bijvoorbeeld niet toe dat de mens het hoogste doel van zijn leven in genot zoekt maar leidt de mens naar de diepten van zijn eigen ziel waar hij in aanraking komt met 'het metafysische', met een morele kern, met God.

Kunnen en doen:

- Kritisch nadenken over de ruimte voor gezag in het onderwijs.
- Het onderwijs dient zorg te dragen voor de hogere geestelijke bestemming van de (jonge) mens. Deze zorg wordt pas geboden als men er niet voor kiest om jongeren voor te houden dat het niet uitmaakt welke levenszin men kiest zolang men zich er maar goed bij voelt.
- Open en genuanceerd communiceren over de te kiezen, moeizame weg. Onderwijs dient onze huidige cultuur hier te corrigeren door in jongeren hun onvermoede maar aanwezige geestelijke kracht en weerbaarheid los te weken. Zij moet hun onwetendheid blootleggen om hen te richten op datgene wat het menselijk verlangen ten volle beantwoordt. De cursus filosofie stimuleert de studenten tot een kritisch nadenken over wat wij als mens al te vaak evident vinden. Filosofie verruimt onze blik op de werkelijkheid en beantwoordt bovendien aan een fundamenteel menselijk verlangen: een denkend bestaan te leiden.

Didactische werkvormen

In hoofdzaak hoorcolleges met interactieve discussies.

SCHOOL EN CULTUUR	
Historische pedagogiek	
Docent: de heer Ward De Boe	6 contacturen

Situering

Deze sessies belichten enkele iconen uit de geschiedenis van opvoeding en onderwijs. De keuze valt op figuren wiens werk een stimulerende bijdrage kan leveren om de thematiek 'school en cultuur' verder te verdiepen.

Inhoud

De pedagoog Rudolf Steiner en de psycholoog-onderwijskundige Jerome Bruner ontwikkelden een persoonlijke visie op leren en onderwijzen. Beiden bieden een interessante visie op de relatie tussen cultuur en onderwijs. Wat Bruner betreft, is er een grote invloed in de instructiepsychologie en het ideeëngoed i.v.m. het sociaal-constructivistisch leren. Wat betreft Steiner, wordt de typisch antroposofische onderwijspraktijk tot op vandaag beleefd in tal van Vrije Scholen.

Bruner is sterk gericht op de psychologie van leerprocessen. Hoe kinderen en volwassenen in interactie gaan met cultuur, en m.b. ook taal als uiting van cultuur, is voor hem een kernvraag. De studie van deze leerprocessen leidt voor hem tot conclusies over onderwijsprocessen. We maken o.m. kennis met 'discovery learning', 'guided practice' en een 'spiral curriculum'. Steiner ontwerpt een sterk cultureel geladen curriculum vanuit een eigen visie op de ontwikkeling van kind en jongere. Het aangeboden cultuurgoed is leer- en ontwikkelingsstof om uiteindelijk uit te groeien tot een vrij en autonoom wezen.

We situeren het ideeëngoed van beide denkers in hun context en tonen aan welke principes aan de basis van hun onderwijsdenken liggen. We belichten de wijze waarop dit concreet gestalte heeft gekregen in de werking van school en klas. De culturele dimensie wordt hierbij grondig belicht. We ronden af met een kritische analyse en een dialoog over de inspirerende kracht voor actueel onderwijs.

Doelstellingen

- Het pedagogisch denken van Jerome Bruner en Rudolf Steiner kunnen situeren in een culturele, maatschappelijke en historische context.
- Uitgangspunten van hun visie op opvoeden en onderwijzen kunnen onderscheiden.
- Kunnen duiden hoe deze visie in school en klas wordt geconcretiseerd.
- Het werk en het ideeëngoed van Bruner en Steiner kritisch kunnen benaderen.
- Het persoonlijk professioneel denken over 'school en cultuur' verantwoord verrijken a.d.h.v. een confrontatie met het werk van Jerome Bruner en Rudolf Steiner.

Didactische werkvormen

De leerinhoud wordt verklarend gepresenteerd en met beeldmateriaal geïllustreerd. Er zijn aanzetten tot kritische reflectie voorzien. Dialoog oefeningen laten toe de inspirerende kracht van deze onderwijsideeën te bespreken.

MEESTERSCHAP

SCHOOL EN CULTUUR

Muzische vorming

Docent: de heer Kris De Ruyscher	10 contacturen
---	----------------

Situering

Tijdens de cursus denken we na over de contouren van goede muzische vorming. Er is aandacht voor: de eigenheid van de muzische domeinen (bouwstenen), de krachtlijnen van het nieuwe leerplanconcept Zin in leren! Zin in leven! en de plaats van muzische vorming daarbinnen, de contouren van krachtige muzische processen (beschouwen en creëren), en een leerlijn doorheen het muzisch werken in de basisschool.

De deelnemers mogen zich verwachten aan interactieve sessies waarbij ze worden meegenomen in de didactiek van het coachen van muzische processen bij kinderen. Er is ook aandacht voor de evaluatie van de muzische ontwikkeling van kinderen. Tijdens de cursus worden ook tips gegeven voor de implementatie van het leerplan in de praktijk.

Inhoud

Sessie 1: creëren en beschouwen in 4 muzische domeinen

- Het tweeledige proces van creëren en beschouwen (2)
- De eigenheid van de muzische domeinen: muzische bouwstenen en aanbod (5)

Sessie 2: leerinhoud van muzische vorming

- Muzische vorming in het leerplanconcept Zin in leren! Zin in leven!
- Wat moet er geleerd worden?: kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes van muzische grondhouding, muzische geletterdheid en muzische vaardigheid.
- Oefenen op de doelen uit het ontwikkelveld van de muzische ontwikkeling.

Sessie 3: een leerlijn doorheen de basisschool

- De verticale samenhang binnen muzische vorming.
- Een leerlijn voor muzische vorming in de basisschool: op niveau van de doelen, op niveau van het aanbod (visie en oefenen met ...)

Sessie 4: doelgericht werken vanuit krachtige processen

- Doelgericht werken aan muzische vorming
- Selecteren van doelen vanuit een thema: oefenen
- Krachtige muzische processen: kenmerken
- professioneel reflecteren op leerprocessen vanuit kijkwijzers

Sessie 5: leerlingenevaluatie in muzo

- doelgericht evalueren van muzische expressie: visie op leerlingenevaluatie
- procedures en instrumenten verkennen die conform de visie toelaten de muzische ontwikkeling van kinderen te documenteren en analyseren.
- Communiceren over de muzische ontwikkeling van kinderen: uitgangspunten en mogelijkheden.

Doelen

Kennen en inzien:

- Het leerplan kennen en een 'model van leerlijn op basis van de doelen uit het leerplan'
- Inzicht verwerven in het tweeledig proces van beschouwen en creëren.
- Verkennen van de muzische aspecten en de eigenheid van de muzische domeinen.
- Inzicht verwerven in de algemene doelen van muzische opvoeding.
- Inzien wat doelgericht aan muzische vorming werken, inhoudt.
- Inzicht verwerven in de kenmerken van een goede leerlijn voor muzische vorming.
- Deze kenmerken herkennen in een model van leerlijn.
- Inzicht verwerven in de kenmerken van een krachtig muzisch proces.
- Inzicht verwerven in de kenmerken van goede leerlingenevaluatie bij muzische vorming.

Kunnen en doen:

- Krachtige leeromgeving ontwerpen voor muzische opvoeding: beschouwen en creëren, krachtig muzisch proces,...
- Voor de eigen klas een raamplan uitbouwen waarin de muzische domeinen evenwichtig aan bod komen en goede samenhang is met andere leergebieden.
- (Collegiaal) de klaseigen raamplannen vertalen tot een schoolplan, waarin een goede leerlijn voor muzische vorming vastgelegd wordt.
- Een brede leerlingenevaluatie voor muzische vorming gestalte geven in de eigen klaspraktijk en bij uitbreiding in de school.

Didactische werkvormen

Sessies op basis van input door de lesgever met interactieve discussies, reflectie bij modellen en onderwijspraktijk en uitproberen van werkvormen. Er wordt gewerkt in grote en kleine groep.

Situering

Musea zijn naast tal van andere, belangrijke partners in verband met kunst en cultuur in de opvoeding en ontwikkeling van de leerlingen in het basisonderwijs. In dit kader brengen we een bezoek aan het Museum van Schone Kunsten te Gent (MSK).

Inhoud

- Verkenning van de collectie van het museum.
- Wat biedt het museum aan, aan kinderen/scholen van het basisonderwijs.
- Een blik op mogelijke activiteiten voor kinderen.

Doelstellingen***Kennen en inzien:***

De mogelijkheden die een museum als het MSK biedt, leren kennen door een begeleidende pedagogische rondleiding en bezoek aan de werkatelier waar kinderen aan muzisch-creatieve activiteiten participeren.

Kunnen en doen:

In de eigen klaspraktijk een samenwerking met een museum uitwerken waarin de mogelijkheden voor de leerlingen muzisch-creatief optimale kansen krijgen.

Didactische werkvormen

Interactief bezoek aan het museum.

- De begeleiding gebeurt in groepen van 20 leerkrachten.
- De rondgang sluit aan bij wat het museum (tegen betaling) de scholen aanbiedt.

Mee te brengen: Lerarenkaart (voor gratis ticket)

Situering

Relationele vorming' is méér dan het ontwikkelen of aanleren van 'sociale vaardigheden'. Wie zich tot dat laatste beperkt, verengt relationele vorming tot het aanleren van goede en gezonde gedragspatronen. Binnen zulke benadering is de kans groot dat er te weinig rekening wordt gehouden met het zelfbeeld, gedachten, gevoelens, waarden en normen,... die nochtans de basis vormen van waaruit mensen sociaal handelen.

Inhoud

- Waarom relationele vorming in de basisschool?
- Wat verstaan we onder relationele vorming?
- Wat verstaan we onder seksuele vorming? Doelen van relationele vorming en de link met de eindtermen sociale vaardigheden.
- Pleidooi voor een geïntegreerde aanpak binnen alle leergebieden.
- Een model voor een school-zelfevaluatie rond relationele vorming leren kennen.
- Een aanzet geven voor het opmaken van een raamplan voor relationele opvoeding en sociale vaardigheden op school.
- Kennismaken met concrete materialen om planmatig aan de slag te gaan met de doelen van relationele vorming.

Doelstellingen***Kennen en inzien:***

- Zicht krijgen op de eigen visie rond relationele vorming in de basisschool
- De link leggen tussen relationele vorming en de eindtermen sociale vaardigheden.
- Kennis maken met het kader (ontwikkelingsdomeinen en ontwikkelingsniveaus) van relationele vorming en de algemene doelen.
- Weten wat we verstaan onder relationele vorming en onder seksuele vorming.
- Seksuele opvoeding binnen relationele vorming kunnen plaatsen.
- Relationele vorming ontdekken binnen de leerplannen en het ontwikkelingsplan vanuit de doelen.

Kunnen en doen:

- De aanpak van relationele vorming/sociale vaardigheden in een klaseigen raamplan vertalen. Hierin onder meer de geïntegreerde aanpak binnen de verschillende leergebieden duiden en desgevallend concrete materialen aangeven.
- (Collegiaal) en op basis van klaseigen raamplannen een raamplan voor relationele vorming/sociale vaardigheden voor de school opmaken
- Voorbeelden van eigen goede praktijk in verband met de (geïntegreerde) aanpak van relationele vorming/relationele vaardigheden beschrijven en over de doeltreffendheid ervan reflecteren.
- Doelen van relationele vorming kunnen linken met de eindtermen sociale vaardigheden.
- Relationele vorming kunnen vatten in een geïntegreerde aanpak binnen alle leergebieden.
- Een model voor een school-zelfevaluatie rond relationele vorming leren kennen.

Didactische werkvormen

De leerstof wordt interactief gebracht met werkvormen waarbij de actieve inbreng van de cursisten wordt gevraagd.

Situering

'De tael is gansch het Volk' zei Prudens Van Duyse in de 19de eeuw, daarmee een (romantische) link leggend tussen taal en cultuur.

Vandaag de dag neemt de taaldiversiteit toe in onze maatschappij en (dus) op school (onder meer, maar niet uitsluitend, door het groeiende aantal anderstaligen); volgens sommigen staat daardoor zelfs de standaardtaal onder druk.

In die context dringt zich een taalbeleid op en tekenen zich verschuivingen af in de (ortho)didactiek, preventie en remediëring. Taal (als vehikel van onze gedachten) en taalgebruik zijn daarbij zo cruciaal dat de impact ervan zich niet mag of kan beperken tot het vak taal.

Taalbeleid voeren betekent voor de school dat ze de taalontwikkeling van leerlingen ondersteunt of leerlingen helpt om goede taalgebruikers te worden. De school vertaalt die opdracht op een professionele wijze in eigen kwaliteitsdoelstellingen en tracht die met zorgvuldig gekozen middelen te realiseren. Daarvoor moet de school plannen maken en structurele maatregelen treffen, maar het meest van al moet ze een beroep kunnen doen op het beleidsvoerend vermogen van het team.

Inhoud

- Taalonderwijs start in de kleuterklas waar de 4 + 1 taalvaardigheden (spreken en luisteren, lezen en schrijven, taalbeschouwing) in een krachtige leeromgeving kansen krijgen: taalactiviteiten, taal in hoeken, ontluikende geletterdheid, talige interactie
- Aan de hand van een casus zoeken we met de cursisten waar '**Taalbeleid**' raakt aan de opdrachten van de school.
- **Lezen** is de motor van heel wat taalvaardigheid. Wie leest, vergroot zijn kennis van de wereld, zijn woordenschat, spelt beter en krijgt grammaticale inzichten. We denken na over de basiselementen van een goed leesbeleid, waarna we ook dieper ingaan op de school- en instructietaal.
- Tenslotte verkennen we de rol van schooloverstijgende proeven binnen een taalbeleid en taalontwikkeling. Verder denken we ook na over (zachte) vormen van evaluatie binnen bv. spreken en luisteren en schrijven.

Doelstellingen

Kennen en inzien:

- Inzicht verwerven in de kansen en knelpunten binnen het taalverwervingsproces van kleuters.
- Weten hoe een krachtige leeromgeving voor kleuters kan worden gecreëerd, waarin taal, taal-denken en taalplezier mogelijk zijn.
- Aan de hand van een casus nagaan welke opdrachten van de school raken aan of verband houden met een 'Taalbeleid'.
- De rol/functie onderzoeken van een taalbeleidsplan op school.
- School- en instructietaal (o.a. de Viertakt, de drie taalgroeimiddelen ...) kritische verkennen.
- Aanvankelijk en voortgezet lezen kaderen Inzien welke veranderingen zich voordoen in het taalbeschouwingsonderwijs. Inzicht verwerven in de didactiek van 'brede' taalbeschouwing
- Evaluatiemogelijkheden in Nederlands (schooloverstijgende proeven) leren kennen. Het nut inzien van schooloverstijgende proeven in functie van het taalbeleid.
- Bespreken van de aansluiting basis- en secundair onderwijs binnen een leesbeleid

Kunnen en doen:

- Een krachtige leeromgeving resp. voor kleuters en voor leerlingen in het lager onderwijs creëren, waarin taal, taal-denken en taalplezier mogelijk zijn.
- Collegiaal) een 'Taalbeleid's(plan) op school aanzetten en opbouwen. Taalbeleid toepassen op leesbeleid.
- Goed omgaan met school- en instructietaal.
- Kritisch reflecteren over de (leerplan)doelgerichtheid van de klas- of schooleigen aanpak van taalbeschouwing.
- Resultaten van schooloverstijgende proeven analyseren in functie van het taalbeleid.
- De aansluiting basis- en secundair onderwijs voor de eigen school inzake Nederlands kritisch onderzoeken en bijstellingen van de didactische aanpak voorstellen of afstemming bespreken.

Didactische werkvormen

- PowerPoint (hand-outs ter beschikking) en oefenmateriaal
- Casus en interactieve groepeeringsvormen

LEIDERSCHAP EN BELEID

SCHOOL EN CULTUUR	
Schoolwetgeving	
Docent: de heer Walter Andries	4 contacturen

Situering

De Vlaamse Gemeenschap subsidieert het kleuter- en het lager onderwijs. Niettegenstaande de Vlaamse scholen een grote autonomie hebben, dienen zij zich wel te conformeren aan de regelgeving van de subsidiërende overheid. Die regelgeving bestaat uit een uitgebreid aantal teksten die onderwerp zijn van interpretatie en studie binnen deze cursus.

Inhoud en uitgangspunten

- Aansluitend bij de KHIVO-modules wordt op thematische wijze verder ingegaan op concrete elementen uit de regelgeving.
- Er worden voortdurend raakpunten gezocht met de eigen, concrete onderwijspraktijk van de cursisten.
- In deze module gaan we na hoe school en cultuur met elkaar correleren en hoe de subsidiërende overheid haar regelgeving daarop instelt. Tal van wettelijke termen en begrippen zijn aan de orde: ontwikkelingsdoelen en eindtermen in het gewoon en in het buitengewoon basisonderwijs, opvoedingsproject, kunstinitiatie, extra-muros, internationalisering, proeftuinen, ICT, kostenbeheersing in het basisonderwijs, ...

Doelstellingen

Kennen en inzien:

- Een beter inzicht krijgen in de hiërarchie van de regelgeving: wetten, decreten, besluiten en omzendbrieven.

Kunnen en doen:

- Kritisch kunnen omgaan met het spanningsveld dat soms aanwezig is tussen de initiatieven van de subsidiërende overheid en de autonomie van de school/het schoolbestuur/de scholengemeenschap.
- Op elektronische wijze vlot en gericht leren werken met de databank van de Vlaamse onderwijswetgeving, informatie en relevante documenten uit de regelgeving adequaat kunnen opzoeken en hanteren, naar aanleiding van gestelde probleemstellingen/situaties.
- Relaties kunnen leggen tussen verschillende teksten uit de regelgeving, waarbij evenwel bepaalde aspecten op elkaar kunnen betrokken zijn.

Didactische werkvormen

- De leerstof kan interactief worden aangeboden met visuele ondersteuning van een powerpointpresentatie. De leerstofelementen staan vermeld in de cursus en/of handouts kunnen ter beschikking worden gesteld.
- In kleine groepen leren de cursisten op elektronische wijze werken met edulex en wetwijs, de databank van de Vlaamse onderwijswetgeving. Er worden probleemstellingen en situaties aangeboden, die door de cursisten worden opgezocht en uitgewerkt. Naderhand kan gezamenlijk gereflecteerd worden over de gevonden oplossingen.

SCHOOL EN CULTUUR

Schoolmanagement & Kwaliteitszorg

Docent: de heer Eric Van Laere

5 contacturen

Situering

Bij cultuur zijn verschillende associaties mogelijk: normen en waarden, stijl van leven, tradities, gewoonten, symbolen, rituelen, gedragsregels, opvattingen, ... We gaan in op de cultuur als bindend element in de school.

Inhoud

(School)cultuur als bindend element in de school.
We verkennen verschillende associaties in verband met schoolcultuur: normen en waarden, stijl van leven, tradities, gewoonten, symbolen, rituelen, gedragsregels, opvattingen, ...

Doelstellingen

Kennen en inzien:

- Inzicht krijgen in de cultuur van de school; verschijningsvormen en de verschillende lagen van cultuur.
- Schoolcultuur relateren aan verwante begrippen als sfeer, klimaat, identiteit, en stijl

Kunnen en doen

- De eigen schoolcultuur verhelderen en beschrijven en er kritisch over reflecteren
- Aanzetten formuleren om de eigen schoolcultuur in een bepaalde richting en verantwoord te laten evolueren.

Didactische werkvormen

De leerstof wordt interactief aangeboden met visuele ondersteuning van een powerpointpresentatie. Hand-outs worden ter beschikking gesteld. Bijkomende informatiebronnen worden aangereikt voor verdere verdieping.

SCHOOL EN CULTUUR

Schoolbeleid

Docent: de heer Danny De Smet

6 contacturen

Situering

Schoolcultuur, leiderschap en schoolbeleid zijn met elkaar verbonden en zijn dan ook het uitgangspunt van de cursus schoolbeleid in deze module.

Inhoud

- Verschillende leiderschapstijlen en schoolcultuur
- De vergadercultuur op school:
 - Personeelsvergaderingen, een bron van ergernis en of net een meerwaarde?
 - Coöperatief vergaderen: enkele concrete werkvormen
- De 'gouden weken'; bouwen aan een aangename en efficiënte klascultuur / schoolcultuur.

Doelstellingen

Kennen en inzien:

- Kennismaken met verschillende leiderschapstijlen en hoe deze de cultuur op school kunnen beïnvloeden.
- Inzien hoe personeelsvergaderingen functioneler en efficiënter kunnen ingevuld worden.
- Inzien hoe groepsvormende activiteiten de klas- en schoolcultuur positief kunnen beïnvloeden.

Kunnen en doen:

- Coöperatieve werkvormen kunnen toepassen.
- Groepsvormende activiteiten kunnen toepassen.
- Parallellen ontdekken tussen de aanpak op klasniveau en het schoolbeleid.

Didactische werkvormen

De leerstof wordt interactief aangeboden met visuele ondersteuning van een powerpointpresentatie. Hand-outs worden ter beschikking gesteld. Bijkomende informatiebronnen worden aangereikt voor verdere verdieping.

Praktische informatie

Start van het academiejaar

- De eerste les van de module 'SCHOOL EN SAMENLEVING' start op 10 september 2016 om 8.45 uur.
- Voor **alle nieuwe cursisten en leerkrachten die een inschrijving overwegen** wordt op **woensdag 7 september 2016 een informatiemoment** voorzien. Hierin wordt tevens grondig ingegaan op de Persoonlijk Geïntegreerde Evaluatie (PGE). Dit gaat van start om **15 uur** en heeft plaats in het leslokaal Edugo Campus De Toren, Sint-Jozefstraat 10 te 9041 Oostakker.
- **Lesplaats:** Edugo-Campus De Toren, St.-Jozefstraat 10 te 9041 Oostakker.
- Het **totale inschrijvingsgeld** voor dit academiejaar bedraagt € 400 (inclusief handboeken, syllabi, deelname aan de 'open lezingen' en de extramurale activiteit), bij voorkeur vooraf te betalen op rekening BE66 8903 9407 3443 van het Instituut. **Dit inschrijvingsgeld kan uit het nascholingsbudget van de school betaald worden.**
- Wie inschrijft voor één of meerdere vakken betaalt € 12 per contactuur.
- **Opleidingscheques:** De regelgeving in verband met opleidingscheques is in 2016-2017 niet meer van toepassing voor de opleiding hogere opvoedkundige studies.

De evaluatie wordt opgevat als een persoonlijke geïntegreerde evaluatie (=PGE). Iedere cursist werkt een persoonlijke nota uit waarin beschreven wordt hoe en waar de eigen verschillende beroepscompetenties (inzichten, kennis, vaardigheden, attitudes) doorheen de module geëvolueerd zijn of kansen tot persoonlijke ontwikkeling geboden hebben.

Belangrijk hierbij is dat aangetoond wordt dat er een leereffect (proces) plaats vond als gevolg waarvan de deskundigheid in de eigen beroepssituatie toegenomen is.

De evaluatie is *geïntegreerd*, wat verwijst naar het vakoverschrijdend karakter van de evaluatie. De afzonderlijke vakken worden niet langer geëxamineerd, maar wel wordt op basis van de beschrijving van de cursist gemeten (gewaardeerd) in welke mate de geboden leeransen geleid hebben tot een meer gefundeerde kijk op de eigen professionele situatie/organisatie, een verbetering van de persoonlijke praxis,...

Er is een lesactiviteit voorzien die de evaluatie concreet verduidelijkt en begeleidt.
(1 oktober)

LESSENROOSTER KHIVO 2016-2017

THEMA: SCHOOL EN SAMENLEVING

Zaterdag 10 september introductiedag		
10 september 2016	8.45 uur tot 10.25 uur	10.40 uur tot 12.20 uur
	Onthaal en kennismaking INTRODUCTIE MODULE-THEMA	KLAS- EN SCHOOLMANAGEMENT & interne & externe KWALITEITSZORG
Zaterdagen in september tot/met 8 oktober		
DATA zaterdagen	8.45 uur tot 9.35 uur	9.50 uur tot 12.20 uur
17 SEPTEMBER	SCHOOLMANAGEMENT & interne en externe KWALITEITSZORG (KZ)	ICT
24 SEPTEMBER	SCHOOLMANAGEMENT /KZ	ICT
1 oktober	LEREN LEREN (8.45- 11.15)	11.30-12.20 REFLECTIE - BEGELEIDING BIJ DE PGE
8 oktober	SCHOOLMANAGEMENT /KZ	LEREN LEREN
ZATERDAGEN TOT EINDE MODULE		
DATA zaterdagen	8.45 uur tot 10.25 uur	10.40 uur tot 12.20 uur
15 OKTOBER	TOEGEPASTE PSYCHOLOGIE/ GEDRAGSPSYCHOLOGIE	SCHOOLWETGEVING
22 OKTOBER	TOEGEPASTE PSYCHOLOGIE/ GEDRAGSPSYCHOLOGIE	SCHOOLWETGEVING
Donderdag 27 oktober	19.00 uur tot 21 uur ... (onthaal/koffie 18.15 uur) OPEN LEZING met na-reflectie	
29 oktober	TOEGEPASTE PSYCHOLOGIE/ GEDRAGSPSYCHOLOGIE	HISTORISCHE PEDAGOGIEK
12 NOVEMBER	TOEGEPASTE PSYCHOLOGIE/ GEDRAGSPSYCHOLOGIE	HISTORISCHE PEDAGOGIEK
19 NOVEMBER	HISTORISCHE PEDAGOGIEK	ACTUELE OPVOEDINGS- EN ONDERWIJSANALYSE
26 NOVEMBER	SCHOOLBELEID	ACTUELE OPVOEDINGS- EN ONDERWIJSANALYSE
3 DECEMBER	SCHOOLBELEID	ACTUELE OPVOEDINGS- EN ONDERWIJSANALYSE
DATA zaterdagen	8.45 uur tot 9.35 uur	9.50 uur tot 12.20 uur
10 DECEMBER	SCHOOLBELEID	WO- TECHNIEK -STEM
17 DECEMBER	SCHOOLBELEID	WO-TECHNIEK- STEM
21 JANUARI 2017	PERSOONLIJKE GEINTEGREERDE EVALUATIE	

- 17 DEC TOT 14 JANUARI: 1 MAAND (4 weken) VOORBEREIDINGS- EN SCHRIJFTIJD PGE.
- Vrijdag 13/01 uiterste ontvangstdatum van digitale en papieren versie door de beide juryleden

THEMA: SCHOOL EN CULTUUR

Zaterdag in JANUARI		
zaterdagen 2017	8.45 uur tot 10.25 uur	10.40 uur tot 12.20 uur
14 JANUARI	INTRODUCTIE MODULE-THEMA	SCHOOLMANAGEMENT & KWALITEITSZORG/ SCHOOLCULTUUR
28 JANUARI	SCHOOLMANAGEMENT & KWALITEITSZORG	SCHOOLWETGEVING
ZATERDAGEN in FEBRUARI (4 -11-18)		
DATA zaterdagen	8.45 uur tot 9.35 uur	9.50 uur tot 12.20 uur
4 FEBRUARI	SCHOOLMANAGEMENT & KWALITEITSZORG	MUZISCHE VORMING
11 FEBRUARI	REFLECTIE - BEGELEIDING BIJ DE PGE	MUZISCHE OPVOEDING
18 FEBRUARI	MUZISCHE OPVOEDING	MUZISCHE OPVOEDING
ZATERDAGEN TOT EINDE MODULE (lesuren zoals de zaterdagen in januari)		
	8.45 uur tot 10.25 uur	10.40 uur tot 12.20 uur
25 FEBRUARI	NEDERLANDS	SCHOOLBELEID
11 MAART	NEDERLANDS	FILOSOFIE
Zaterdag 11 maart namidd.	Onthaal vanaf 13.00 13.20 uur tot 16.00/16.30 uur BEZOEK AAN MUSEUM SCHONE KUNSTEN Bezoek, workshop en gelegenheid tot reflectie achteraf.	
18 MAART	NEDERLANDS	FILOSOFIE
25 MAART	NEDERLANDS	FILOSOFIE
1 APRIL	PAASVAKANTIE	
22 APRIL	NEDERLANDS	SCHOOLBELEID
29 APRIL	SCHOOLBELEID	SCHOOLWETGEVING
6 MEI	HISTORISCHE PEDAGOGIEK	RELATIONELE VORMING/SOCIALE VAARDIGHEDEN
13 MEI	HISTORISCHE PEDAGOGIEK	RELATIONELE VORMING
20 MEI	HISTORISCHE PEDAGOGIEK	RELATIONELE VORMING
24 JUNI	PERSOONLIJKE GEINTEGREERDE EVALUATIE	

- 20 MEI TOT 17 JUNI: 1 MAAND (4 weken) VOORBEREIDINGS- EN SCHRIJFTIJD PGE.
- Vrijdag 16/06 uiterste ontvangstdatum van digitale en papieren versie door de beide juryleden

De Raad van Bestuur

De leden van de Raad van Bestuur zijn beroepsactief in verschillende geledingen van het onderwijs: in de pedagogische begeleiding of in de onderwijs- of de godsdienstinspectie, als lid van een schoolbestuur of als schooldirecteur. Ze zijn allen nauw betrokken bij de organisatie en de inhoud van het Katholiek Hoger Instituut voor Opvoedkunde. Sommige zijn ook docent.

Een **Adviesraad**, waarin minstens 6 cursisten (twee per cursusjaar) en leden van de Raad van Bestuur zetelen vergadert tweemaal per jaar om de organisatie en de inhoud van de Dhoscursus te bespreken en verbeterpunten voor te stellen.

Je kan elk lid van de Raad van bestuur persoonlijk contacteren **voor bijkomende inlichtingen of voor inschrijving**.

- Eric Van Laere, voorzitter, Stationsstraat 40 te 9080 Lochristi
Tel. 09 355 12 49 - er.vanlaere@gmail.com
- Henk De Reviere, secretaris, Bellemstraat 84 te 9880 Aalter
Tel. 09 374 79 69 - henk.dereviere@katholiekonderwijs.vlaanderen
- Hein Van Renterghem, Holstraat 39, 1840 Londerzeel
Tel. 052 34 01 97
Of Diocesaan Onderwijsbureau, Marialand 31 te 9000 Gent
09/ 223 11 25 (vragen naar Hein Van Renterghem)
- Katrien De Roo, organisator PGE, Vinktsebinnenweg 6 te 8700 Kanegem-Tielt
Tel. 051 68 93 09 - katrien.de.roo@umail.be
- Danny De Smet, Beelbroekhof 14, 9040 Sint – Amandsberg
Tel. 09 356 79 11- de.smet.danny1@skynet.be
- Tine Uvin, Leo De Bethunelaan 38, 9300 Aalst
Tel. 0495 5027 63 - tineuvin@skynet.be
- Bert Van Cauteren, Eekstraat 57 te 9240 Zele
Tel. 052 44 99 46 – bertvancauteren@skynet.be
- Kathleen Pisman, Molenstraat 17 te 9940 Ertvelde
Tel. 09 344 85 78 – kathleen.pisman@katholiekonderwijs.vlaanderen
- Johan Van Laere, administrator, Veldekens 25 te 9900 Eeklo
Tel. 09 377 40 39 – johan.van.laere@skynet.be

Je vindt alle informatie en inschrijvingsformulier op onze webpagina: www.dhosgent.be.

Inschrijven: Wil de inschrijvingsstrook (zie pagina 37) volledig en correct invullen en sturen aan

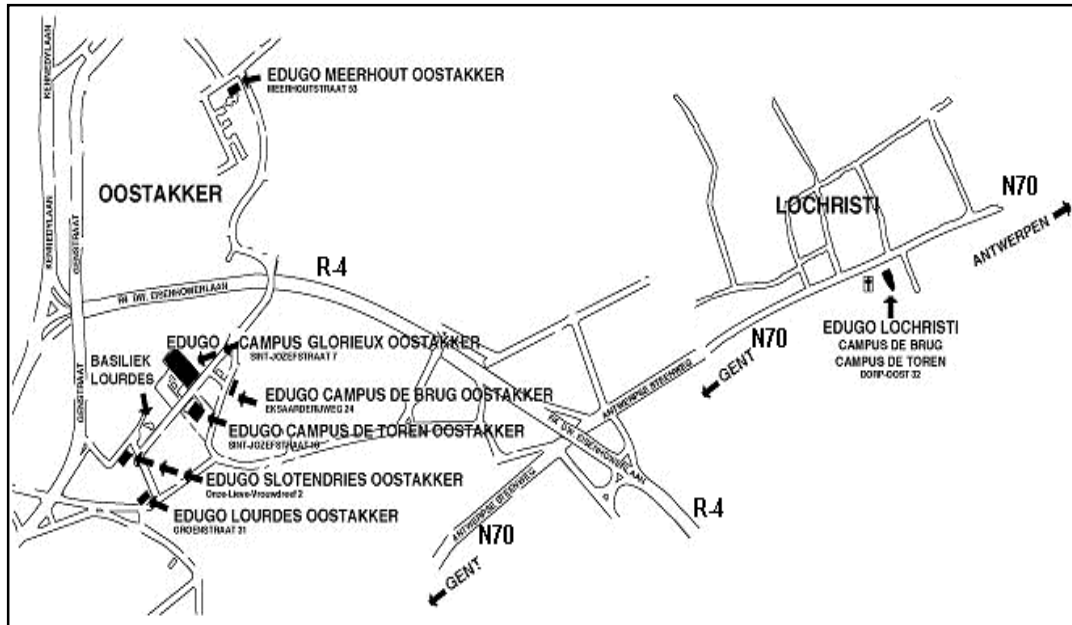
- Johan Van Laere, administrator, Veldekens 25 te 9900 Eeklo
Tel. 09 377 40 39 – johan.van.laere@skynet.be

Gireren doe je op het rekeningnummer: BE66 8903 9407 3443 op naam van Katholiek Hoger Instituut Voor Opvoedkunde, St.-Jozefstraat 10 te 9041 Oostakker, met vermelding van je volledige naam.

Liggingplan

Het leslokaal van het KHIVO bevindt zich in de school Edugo, Camus DE TOREN, Sint Jozefstraat 10 te Oostakker.

▪ Liggingplan

VANUIT ANTWERPEN (E 17)

Dichtbij Gent neem je de afrit **ZELZATE** en volg je Gent-Zeehaven (R 4).
Neem afrit 3 **LOCHRISTI – OOSTAKKER** en kies richting Gent (naar links).
Onder het viaduct van de R4, aan de verkeerslichten, rechts afslaan.
Nu ben je in de Groenstraat. Aan de rotonde blijf je rechts volgen.
Ongeveer 2 km verder, rechts de O.-L.-Vrouwstraat inrijden (pijl GROT).
Ga ongeveer 300 m verder naar rechts. Dit is de Sint-Jozefstraat. Ongeveer 500 m verder zie je rechts de campus DE TOREN.

VANUIT BRUSSEL E 40

Kies afrit **MERELBEKE** (R4- richting Zelzate)
Neem afrit 3 **LOCHRISTI – OOSTAKKER** en kies richting Gent (naar links).
Onder het viaduct van de R4, aan de verkeerslichten, rechts afslaan.
Nu ben je in de Groenstraat. Aan de rotonde blijf je rechts volgen.
Ongeveer 2 km verder, rechts de O.-L.-Vrouwstraat inrijden (pijl GROT).
Ga ongeveer 300 m verder naar rechts. Dit is de Sint-Jozefstraat. Ongeveer 500 m verder zie je rechts de campus DE TOREN.

VANUIT OOSTENDE E 40 EN KORTRIJK E 17

Volg richting **ANTWERPEN** (E17).
Neem afrit **ZELZATE** (R4) en blijf links volgen.
Neem afrit 3 **LOCHRISTI – OOSTAKKER** en kies richting Gent. Onder het viaduct van de R4, aan de verkeerslichten, rechts afslaan: Groenstraat.
Aan de rotonde blijf je rechts volgen. Ongeveer 2 km verder, rechts de O.-L.-Vrouwstraat

inrijden (pijl GROT). Ga ongeveer 300 m verder naar rechts. Dit is de Sint-Jozefstraat. Ongeveer 500 m verder zie je rechts de campus DE TOREN.

✂-----**INSCHRIJVINGSTROOK**-----

- o Wil de inschrijvingsstrook volledig en correct invullen en sturen naar: Katholiek Hoger Instituut Voor Opvoedkunde vzw, p/a Johan Van Laere, administrator, Veldekens 25 te 9900 Eeklo
Tel. 09 377 40 39 – johan.van.laere@skynet.be

Naam en voornaam :	
Privé-adres :	
Privé e-mailadres :	
Functie in de school :	
Naam van de school / instelling :	
Adres school :	
E-mailadres van de school:	
Wil inschrijven voor de opleiding Hogere Opvoedkundige Studie 2016-2017 en schrijft het bedrag van € 400 (*) over op de rekening van het Instituut BE66 8903 9407 3443.	
Datum :	Handtekening :

(*) Wie inschrijft voor één of enkele vakken, betaalt € 12 per contactuur.